

خیلی وقت است دانشجویان دانشگاه تهران دارند برای دانشجویان دیگر کری می خوانند

از معیارهای رتبه‌بندی دانشگاه‌ها خبر دارید؟
می‌دانید چرا دانشگاه شریف هنوز در بین ۵۰۰ دانشگاه برتر دنیاست؟

چه کسی دانشگاه مرا جابه‌جا کرد؟

مریم امیر پور

سابقه رتبه‌بندی‌های منظم سالانه از شش سال آن طرف‌تر نمی‌رود این فهرست شش ساله را دانشگاه ژباتو تانگ در شانگهای چین تهیه می‌کند که در آخر هم نتایجش در مجله «اکنومیست» منتشر می‌شود. این رتبه‌بندی بر اساس تعداد مقالات علمی چاپ شده در دو مجله «Nature» و «Science»، تعداد نوبل‌ها و جوایز علمی جهانی انجام می‌شود و به همین دلیل هم زیاد معتبر نیست. رتبه‌بندی قابل قبول‌تر و معتبرتر، رتبه‌بندی‌ای است که توسط موسسه کوآکر لی سایموندز (QS) و مجله تحصیلات تأییمز انجام می‌شود. هر سال این رتبه‌بندی به عنوان یک کتابچه منتشر می‌شود که حکم راهنمای دانشگاه‌های جهان را دارد.

در هر رشته به انتخاب کارشناسان آن رشته (۴۰ درصد امتیاز کل) و میزان ارجاع به مقالات تولیدشده در هر دانشگاه در نشریات علمی (۱۰ درصد امتیاز کل) است. کیفیت آموزشی دانشگاه (۲۰ درصد)، میزان استخدام فارغ‌التحصیلان آن دانشگاه (۱۰ درصد) و چهره بین‌المللی دانشگاه یعنی داشتن استادان و دانشجویان بین‌المللی (۱۰ درصد)؛ این راهی است که در این موسسه جهانی به دانشگاه‌ها رتبه می‌دهند. طبق این معیار است که هاروارد طی پنج سال گذشته رتبه یک را از آن خود کرده است. آمریکا هنوز هم بیشترین سهم را در این فهرست دارد؛ ۸۷ دانشگاه آمریکایی در این فهرست حضور دارند و بعد از آمریکایی‌ها، این انگلیسی‌ها هستند که نقش اصلی را بازی می‌کنند؛ به خاطر حضور ۴۷ دانشگاه این کشور.

هاروارد را بی‌خیال

اگر از هارواردی‌ها فاکتور بگیریم خیلی، از دانشگاه‌های انگلستان و

امسال دانشگاه تهران در این فهرست پیشرفت خوبی داشت و در بین ۱۲۰۰ موسسه آموزشی جهان با ۱۱۷ پله صعود به رتبه ۳۶۸ رسید و با دانشگاه جورجیا آمریکا و دانشگاه شووای ژاپن در یک سطح قرار گرفت. البته دانشگاه تهران در مهندسی آی‌تی رتبه ۱۱۲، در زیست و پزشکی رتبه ۲۸۹ و در علوم طبیعی در رتبه ۱۸۳ دنیا قرار گرفته است. اما دانشگاه شریف همچنان در خارج از فهرست ۵۰۰ تایی دانشگاه‌های برتر دنیا قرار گرفت.

ملاک چیست؟

رتبه‌بندی دانشگاه‌ها در جهان توسط موسسه معتبر THE-QS بر اساس معیارهای زیر و با وزن‌های داده‌شده به آنها محاسبه می‌شود. فقط لازم است چند واحدی آمار گذرانده باشید تا بدانید ملاک‌های امتیازدهی این فهرست شامل این موارد است: کیفیت پژوهشی که شامل انتشار مقالات علمی برتر

معاون پژوهشی دانشگاه تهران می‌گوید این دانشگاه بهترین دانشگاه داخلی است

ما برتریم!

نگین نصیری

دکتر جعفری - معاون پژوهشی دانشگاه تهران - با اینکه می‌گوید هیچ‌کری خوانی‌ای بین دانشگاه‌های معتبر تهران وجود ندارد اما وقتی بای صحبت از تقای علمی و امکانات و دانشگاه خوب می‌شود، می‌گوید هیچ دانشگاهی به گرد پای دانشگاه تهران هم نمی‌رسد.

● آقای دکتر ماجرای این بحث - کل کل بین دانشگاه‌ها - چیست؟ اصلاً یک چنین چیزی وجود دارد یا نه؟

ببینید این تیپ بحث‌ها هیچ وقت جنبه رسمی پیدا نمی‌کنند؛ یعنی انتظار نداشته باشید که مثلاً من با معاون پژوهشی دانشگاه شریف وارد بحث کری خوانی بشوم. اما دانشجویمان یا بعضی استادان ممکن است بین خودشان به شوخی یکسری بحث‌هایی رامطرح کنند.

● یعنی اصلاً دانشگاه تهران برای دانشگاه‌های دیگر کری نمی‌خواند؟

به صورت رسمی نه اما قطعاً یکی از برنامه‌های دانشگاه تهران ارتقا در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی است و برای رسیدن به این هدف ما می‌خواهیم دانشگاه بهتری نسبت به سایر دانشگاه‌های داخلی باشیم و تا حدودی هم به این هدف رسیده‌ایم؛ الان دانشگاه تهران در خاورمیانه در رتبه ششم و در جهان اسلام در رتبه ۱/۱۶ قرار دارد که حصول این رتبه‌های بالا فقط به خاطر استادان خوب و دانشمندی است که ما جذب کرده‌ایم.

● الان با این رتبه‌بندی جدید جهانی که اعلام شده، دانشجویان با دانشجویان دیگر کری خوانی را شروع کرده‌اند؟

گفتم که ممکن است دانشجویان به خاطر این موفقیت‌ها واکنش‌هایی این شکلی نشان دهند اما در سطوح رسمی یک چنین اتفاقی نمی‌افتد.

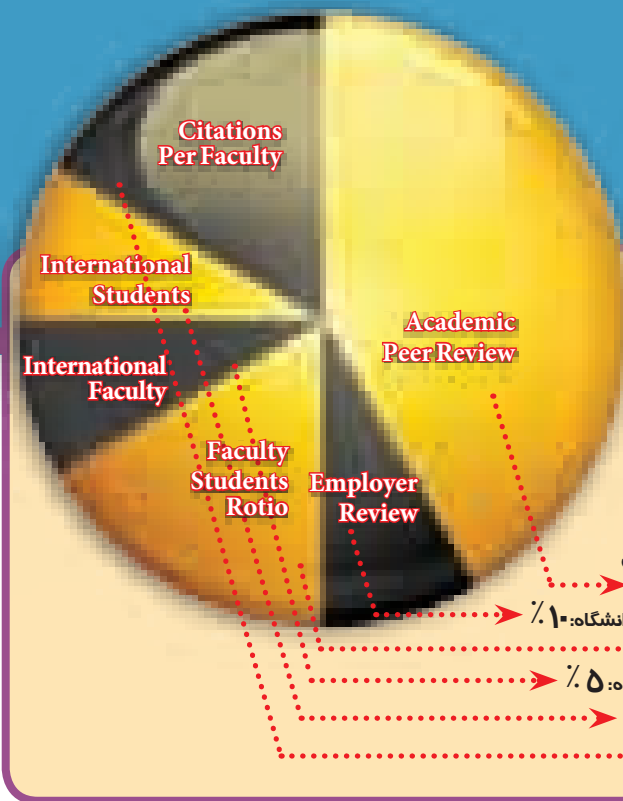
● شما قبلاً از این رتبه‌بندی خبر داشتید؟

نه، ما هم از طریق اخبار خبردار شدیم اما همان‌طور که گفتم برای رسیدن به این رتبه کار هم کرده بودیم. حالا باز از نظر ما این رتبه، خوب نیست اما نسبت به دوره‌های قبل پیشرفت خوبی داشته‌ایم.

● شما این رتبه‌بندی را قبول دارید؟

از نظر من این تیپ دسته‌بندی‌ها گاهی مثل جایزه نوبل یا حتی چاپ مقالات ISI تحت تأثیر مسائل سیاسی هم قرار می‌گیرد اما خوب و باز هم می‌توان گاهی به معتبر بودنش هم استناد کرد.

معیار رتبه‌بندی جهانی دانشگاه‌ها چیست؟
چند استاد داری؟

رتبه‌بندی دانشگاه‌ها بر اساس معیارهای زیر و با وزن‌های داده شده به آنها محاسبه می‌شود:

- نمره‌ای ترکیبی بر اساس نظر سنجی دقیق آنلاین درباره دانشگاه‌ها در پنج زمینه مختلف: **۴٪**
- نمره‌ای بر اساس نظر سنجی از خود کارکنان یک دانشگاه: **۱۰٪**
- نسبت استاد به دانشجو: **۲٪**
- نمره حاصل از حضور استاد بین‌المللی در دانشگاه: **۵٪**
- وجود دانشجویان بین‌المللی در دانشگاه‌ها: **۵٪**
- میزان ارجاعات علمی به مقالات: **۲۰٪**

کل کل دانشگاه‌ها در بقیه جاهای دنیا هم هست

این آکسبرج لعنتی

شاید معروف‌ترین کل کل آکادمیک در دنیا از آن آکسفورد و کمبریج باشد. دو دانشگاه هموطن که هر سال سعی می‌کنند بیشتر از سال قبل، حال همدیگر را بگیرند. دو دانشگاهی که فقط وقتی پای هاروارد به میان کشیده می‌شود، دست یاری به هم می‌دهند تا «آکسبرج» را توی سر هاروارد بزنند. این حس رقابت با هاروارد در حدی است که دانشجویان دانشگاه هاروارد در نیوکاسل، اجازه ورود به دانشگاه آکسفورد را ندارند!

همین پار سال بود که این دو دانشگاه در مقام دوم و سوم دنیا بعد از هاروارد قرار گرفتند و گفتند سال دیگر این دانشگاه را پشت سر خواهند گذاشت. هر چند در رده‌بندی امسال، باز هم هاروارد اول شد و کمبریج، با مقام دوم، شاخ و شانه‌های برای آکسفورد کشید که امسال به رده پنجم سقوط کرده بود. هر کدام از این دانشگاه‌ها البته برای خودشان رقیب‌هایی دارند که البته خیلی جدی‌شان نمی‌گیرند؛ مثلاً دانشگاه ورشوی لهستان، تلاش مذبوحانه‌ای برای کل کل با آکسفورد دارد. آنها با اینکه خودشان در ۲۰ سال اخیر هیچ نوبلی نبرده‌اند اما گیر می‌دهند به نوبل نبردن آکسفورد طی همین سال‌ها. البته امپریال کالج لندن هم در رقابت نه‌چندان پرتنگی با این دو دانشگاه انگلیسی است. به هر حال رقابت میان کمبریج و آکسفورد آن قدر زیاد هست که دولت انگلستان به دنبال راه‌حلی برای کم کردن این حساسیت باشد. آنها معتقدند این حساسیت بی‌جا، توهینی به دانشگاه‌های دیگر است.

دانشگاه‌های آمریکایی هم برای خودشان کلی کل کل دارند. مثلاً موسسه تکنولوژی ماساچوست (MIT)، در زمینه مهندسی و تکنولوژی با هاروارد رقابت می‌کند و البته امسال باعث سقوط سه‌پله‌ای این دانشگاه شده و خودش را به صدر فهرست رسانده. البته این موسسه با کل تک (موسسه تکنولوژی کالیفرنیا) هم رقابت‌هایی دارد. در این میان، بازار رقابت در فضای آکادمیک آمریکا را کل کل دو دانشگاه پرینستون و شیکاگو داغ‌تر هم می‌کند. در حوزه علوم انسانی و هنر هم دانشگاه‌های هاروارد و برکلی، در دعوی دایمند، جالب اینجاست که سوربن فرانسه با همه پیشینه‌اش در این حوزه، در این کل کل‌ها زیاد وارد نمی‌شود. هر چند دانشگاه جان‌هاپکینز، با این دو دانشگاه هموطنش، در زمینه علوم زیستی و پزشکی رقابت دارد.

امادر بقیه دنیا هم رقابت‌هایی وجود دارد. مثلاً دانشگاه توکیو ژاپن و دانشگاه هنگ‌کنگ هم همیشه با هم رقابت می‌کنند. جالب این است که در رتبه‌بندی‌ها هم خیلی به هم نزدیکند. مثلاً امسال در رده‌های ۲۲ و ۲۴ قرار گرفته‌اند. هر چند دانشگاه استنفورد آمریکا هم با سطح علمی تقریباً نزدیک به این دو دانشگاه، رقیب جدی برای آنها به حساب می‌آید. به فهرست این رقبا چند گانه باید دانشگاه ملی سنگاپور را هم اضافه کنیم. با این حال استنفورد بریتانیا، یک سر و گردن از این دانشگاه‌ها بالاتر است. به طور کلی در میان دانشگاه‌های آسیا، دانشگاه‌های ایران با دانشگاه‌های عربستان و ترکیه در منطقه به لحاظ علمی رقابت دارند. هر چند داخل این کشور هم کل کل‌هایی میان دانشگاه‌ها وجود دارد. دانشجویان دانشگاه فهد و دانشگاه پادشاهی عربستان، در این کشور برای همدیگر شاخ و شانه می‌کشند و در ترکیه دو دانشگاه دولتی موسوم به «دانشگاه فنی خاورمیانه» در آنکارا و دانشگاه بسفر در استانبول، خیلی وقت است که سعی می‌کنند روی همدیگر را کم کنند. مثلاً هر دو به زبان انگلیسی تدریس می‌کنند تا سطح علمی‌شان بالاتر برود و دروازه‌های تمدن به رویشان باز شود. داستان کل کل‌های آکادمیک در دنیا، اصلاً داستان تازه‌ای نیست. کافی است یادمان بیاید که همیشه میان گنده‌های رشته‌هایی مثل فلسفه و پزشکی در تاریخ رو کم‌کنی وجود داشته است. این کل کل‌ها وارثان پیشرفته آنها هستند.

با وجود رتبه بالاتر تهران، کنکورهای هامجنان اول دانشگاه شریف را انتخاب می‌کنند

اولی‌ها کجایی؟

قضیه از این قرار است که امسال از میان ۱۰۰ نفر اول کنکور سراسری ۹۴ نفر دانشگاه صنعتی شریف را برای ادامه تحصیل انتخاب کرده‌اند. پس اگر کار واجبی با نخبه‌های تک‌رقمی و دورقمی امسال دارید می‌توانید بی‌خیال آن شش نفر شوید و یک نوک پا تشریف ببرید همین شریف خودمان. البته نکته جالب دیگر هم این است که هر چه آمار ۱۰۰ نفر را بالای پریم باز هم آمار پذیرفته‌شدگان در شریف بیشتر می‌شود. اینطوری که از میان ۱۵۰ نفر اول هم باز ۱۴۱ نفر شریفی شده‌اند و از میان ۲۰۰ نفر اول هم ۱۷۶ نفر الان شریف‌اند. این‌طوری است دیگر. یک سال و یک آزمون و ۱۰۰ نفر نخبه و یک دانشگاه صنعتی شریف.

اینکه اولی‌ها یا لاقل ۱۰۰ تهای اول کنکور کجای می‌روند و چی می‌خوانند هر سال حسابی سرو صدا به پا کرده. خب الکی هم که نیست. یک سال است و یک آزمون سراسری. از آن طرف هم یک آزمون سراسری است و ۹۹ نفر آدم که نه‌تایشان رتبه تک‌رقمی داشته‌اند و ۹۰ تایشان هم رتبه دو‌رقمی. به خاطر همین هم است که سرنوشت این ۱۰۰ نفر (یکی کم) برای همه جالب است و همه می‌خواهند بدانند اینها بالاخره کجا در س می‌خوانند؟ امسال هم بعد از خوابیدن تب و تاب قبولی‌ها باز بحث ۱۰۰ نفر اول مطرح شد و جالب است که بدانید برای اینکه دنبال این ۱۰۰ نفر بگردید زیاد لازم نیست دور ایران راه بیفتید و دانشگاه‌هایی را که در دهنشان ردیف کرده‌اید، سرچ کنید.

دانشجویان شریف	برق	مکانیک	کامپیوتر	عمران	هوافضا	مواد
پذیرفته‌شدگان از ۱۰۰ نفر اول	۷۳	۱۵	۵	۱	نداشتند	نداشتند
پذیرفته‌شدگان از ۲۰۰ نفر اول	۹۵	۶۰	۱۱	۸	۱	۱

زیستی و بیوپزشکی و رتبه اول علوم انسانی و هنر و دانشگاه کمبریج رتبه اول دانشگاه‌های علوم طبیعی را به خود اختصاص داده‌اند. نکته جالب اینجاست که دانشگاه هاروارد تمامی رتبه‌های سال گذشته خود را حفظ کرده و تنها در میان دانشگاه‌های مهندسی و تکنولوژی با سه رتبه سقوط در جایگاه ۲۲ قرار گرفته. موسسه تکنولوژی ماساچوست هم در علوم انسانی با یک رتبه سقوط نسبت به سال گذشته در جایگاه دوم و در علوم اجتماعی با افت دو پله‌ای به رتبه ۱۲ رسیده است.

این دانشگاه همچنین در رشته هنر با هفت رتبه سقوط در جایگاه ۲۷ جدول قرار گرفته است.

در این میان تنها دانشگاه کمبریج است که در زمینه‌های مهندسی و تکنولوژی یک رتبه، علوم طبیعی دورتبه، علوم اجتماعی یک رتبه و هنر هم یک رتبه صعود داشته و به رده‌های بالاتر جدول دست یافته است.

همچنین بعضی از کشورهای آسیایی رتبه‌های بهتری نسبت به قبل کسب کرده‌اند که از جمله می‌توان به حضور چهار دانشگاه انگلیس در جمع ده دانشگاه برتر دنیا و همچنین دانشگاه توکیو با کسب رتبه ۲۲، دانشگاه هنگ‌کنگ با رتبه ۲۴ و دانشگاه مجل سن‌گاپور با رتبه ۳۰ اشاره کرد. مالزی هم بالاخره موفق شد که دانشگاهی به نام UM در قاره‌های جهانی با رتبه ۱۸۰ ارائه کند. دو کشور آمریکا با ۵۴ دانشگاه (۲۷ درصد) و انگلستان با ۲۹ دانشگاه (۱۴/۵ درصد) مثل سال‌های گذشته سهم بیشتری را در بین ۲۰۰ دانشگاه برتر از آن خود کردند. نروژ، سنگاپور، ایرلند، هند و روسیه هم هر کدام توانستند با دو دانشگاه در این رقابت برابری کنند و ژاپن، کانادا و هلند هم با ۱۱ دانشگاه از آلمان با ده دانشگاه پیشی گرفتند.

ناگفته نماند که دانشگاه تکنولوژی ماساچوست رتبه اول دانشگاه‌های مهندسی و تکنولوژی، دانشگاه هاروارد رتبه اول دانشگاه‌های علوم